

**Əlavə D Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə Edilməsi
və Monitoringi Planı**

MÜNDƏRİCAT

1	GİRİŞ	1
2	İDARƏETMƏ PLANLARINA DÜZƏLİŞLƏR.....	2

Cədvəl

Cədvəl 1: CQBKG ƏMSSİOMP-ə düzəlişlərin siyahısı	3
--	---

1 GİRİŞ

Nəzərdə tutulan Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi (CQBKG) Layihəsinin 56" layihə konsepsiyası ilə əlaqədar ətraf mühitə və sosial sahəyə dəyəcək təsirləri qiymətləndirmək və hesabat vermək məqsədilə Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirin qiymətləndirilməsi aparılmışdır (ƏMSSTQ üzrə ƏMSSTQ-nin son variantı). Təklif olunmuş CQBKG Layihəsinin komponentlərinin mənfi və müsbət, biofiziki və sosial-iqtisadi təsirləri CQBKG üzrə ƏMSSTQ sənədinin son variantında tədqiq edilmişdir.

CQBKG üzrə Son ƏMSSTQ prosesinin gedişi ərzində ətraf mühitə və sosial sahəyə mənfi təsirlərin qarşısını almaq, onları minimum endirmək və azaltmaq zərurəti nəzərə alınmaqla, layihə qərarları qəbul edilmişdir. Potensial mənfi təsirlər aşkar edilən yerlərdə CQBKG üzrə Son ƏMSSTQ-də üstün təcrübəyə əsaslanan iş üsullarının tətbiq edilməsi ilə bu təsirlərin nə dərəcədə azaldılacağı nəzərdən keçirilmişdir.

CQBKG üzrə Son ƏMSSTQ prosesinin tərkib hissəsi olaraq, Layihə ilə əlaqədar CQBKG üzrə Son ƏMSSTQ-nin Tikinti mərhələsinin öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün qəbul ediləcək və yerinə yetiriləcək ətraf mühitin və sosial sahənin idarə olunması tədbirlərinin təsvir edildiyi Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə Olunması və Monitorinqi Planı (ƏMSSİOMP) tərtib edilmişdir (CQBKG üzrə ƏMSSTQ sənədinin son variantındakı Qoşma D-yə baxın).

CQBKG Layihəsinin sonradan işlənməsi nəticəsində boru kəmərinin diametrinin 56"-dən 48"-ə azaldılması barədə qərar qəbul edilmişdir. Bu da öz növbəsində ərsinlə təmizləmə stansiyasının yerinin CQBKG KG0-da (CQBK KG23) boru kəmərinin yeni başlanma nöqtəsinə dəyişdirilməsi və digər müvafiq kiçik dəyişiklərin aparılması üçün Azərbaycanda CQBKG boru kəmərinin şərq istiqamətində 34 km uzadılması ehtiyacının yaranması ilə nəticələnmişdir (boru kəmərinin təklif olunmuş əlavə hissəsi). Yuxarıda qeyd olunan dəyişikliklərə birlikdə bu ƏMSSTQ-nə Əlavədə "Layihənin layihələndirməsindəki dəyişikliklər" kimi istinad olunur.

CQBKG üzrə ƏMSSTQ sənədinin son variantının tərkib hissəsi olaraq tərtib edilmiş ƏMSSİOMP-nin 48" boru kəməri konsepsiyası üzrə ƏMSSTQ-nə geniş surətdə tətbiq oluna bilmə imkanları qalmaqdadır. Bununla belə, Layihənin layihələndirməsindəki dəyişikliklər bir sıra yeni öhdəliklərin, həmçinin, CQBKG üzrə ƏMSSTQ-nin son variantında qeyd olunan müəyyən öhdəliklərin yenilənməsinə ehtiyacın yaranması ilə nəticələnmişdir. Bu sənəddə tətbiq edilə bilən idarəetmə planının və hissəsinin, yeni öhdəliklərin və həmçinin, dəyişikliklər edilmiş mövcud öhdəliklərin və köməkçi mətnə edilməsi tələb olunan hər hansı düzəlişlərin ətraflı təsvir edildiyi siyahı təqdim edilir.

2 İDARƏETMƏ PLANLARINA DÜZƏLİŞLƏR

CQBKG üzrə Son ƏMSSTQ-nin tərkib hissəsi kimi təqdim edilmiş ƏMSSİOMP-ə dəyişikliklərin xülasəsi aşağıdakı Cədvəl 1-də təqdim edilmişdir. Cədvəl 1-də üç növ düzəliş verilmişdir:

- Layihə layihələndirməsindəki dəyişikliklər nəticəsində yaranmış və CQBKG üzrə ƏMSSTQ sənədinin son variantında qeyd olunmamış yeni öhdəliklər
- CQBKG üzrə ƏMSSTQ-nin son variantında verilmiş, Layihənin layihələndirməsindəki dəyişikliklərin nəzərə alınması üçün düzəliş edilmiş öhdəliklər; öhdəliyin əslinə istinad verilmişdir və
- Əlavə köməkçi mətn.

Cədvəl 1: CQBKG ƏMSSİOMP-ə düzəlişlərin siyahısı

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSİOMP-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
Bərpa Planı							
10.3.4	A4	X3.02	Tikinti	PODRATÇI	M/D	Qeyri-münbit torpaq qatının həssas sahələrində (Şirkətin müəyyən etdiyi kimi) torpağın üst qatını Şirkətin məqsədəuyğun saydığı növbəti əvəzilməyə istifadə üçün qorumaq məqsədilə lazımi ehtiyat tədbirləri görülməlidir	Hazırda öhdəlik əlavə olaraq, KG0-KG6-ya tətbiq olunur
10.4.4	A8	X4.10	Tikinti	PODRATÇI	M/D	Boru kəmərinin çəkilişinin ardınca ŞİRKƏT tərəfindən müəyyənləşdirilmiş xüsusi sahələrdə qiymətləndirmə aparılacaq və bu yekun relyef formasını layihələndirmək üçün istifadə olunacaqdır. Məqsəd, mümkün olduğu dərəcədə, əməliyyat zamanı boru kəmərinin bütünlüyünün təmin edilməsinə olan mühüm zərurətə lazımi diqqət yetirməklə və daha geniş ərazinin landşaft xarakterini saxlamaqla təbii görünən landşaft formasını yaratmaqdan ibarətdir	Düzəliş edilmiş öhdəlikdir. İndi həmçinin, KG3.5-KG4.7-yə tətbiq olunur
Landşaftın İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSTQ-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
Ekoloji İdarəetmə Planı							
10.7.4	A17	X7.25a	Tikinti	PODRATÇI	M/D	Torpağın üst münbit qatının və toxum fondunun mühafizəsinə lazımı diqqət yetiriləcəkdir	Düzəliş edilmiş öhdəlikdir. Öhdəlik indi əlavə olaraq, KG3.5-KG4.7 və KG18 – KG34-ə tətbiq olunur
10.7.4	A17	X7.25b	Əməliyyatlar	ŞİRKƏT	M/D	Əgər müəyyən edilmiş məskunlaşma sahəsində bitki örtüyünün uzun müddətli monitorinqi bərpanın aşağı səviyyədə getdiyini göstərsə, bərpa tədbirləri nəzərdən keçiriləcəkdir.	Öhdəlik indi əlavə olaraq, KG3.5-KG4.6 və KG18- KG34-ə tətbiq olunur

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSSTQ-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
10.7.4	A17	X7.32	Tikintidən qabaq	PODRATÇI	M/D	Şirkət tərəfindən tikinti öncəsi tədqiqat (aprel və may aylarında, mövsümdən asılı olaraq) aparılacaq və Kəmərsahəsi və ya Şirkət tərəfindən müəyyənləşdirilmiş spesifik yerlərdə işçi sahələrdə itikənarlı süsən (Iris acutiloba) bitkisinin mövcudluğunun müəyyən edilməsini nəzərdə tutulacaqdır və sahə üçün səciyyəvi ətraf mühitin idarəedilməsi planı hazırlanacaqdır. Bu bitkilər gözlə görünə bildikdə, yeni aprel və may ayları arasında, bitkilərin çiçəkləmə fazasında və ya ondan sonra həyata keçiriləcəkdir.	Düzəliş edilmiş öhdəlikdir. Öhdəlik indi əlavə olaraq, KG0-KG8 və KG18-KG34-ə tətbiq olunur
Tullantıların İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Çirklənmənin Qarşısının Alınması Planı							
5.5.5, 12.2.1, 12.5.1	A30	D5.034	Layihə	PODRATÇI	M/D	API RP 1102 standartının tələblərinə cavab vermək üçün boru kəmərinin seysmik qırılmalar ilə kəsişdiyi yerlərdə 0,6 layihə əmsali ilə tətbiq olunmaqla divarın qalınlığı artırılacaqdır	Düzəliş edilmiş öhdəlikdir.

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSİOMP-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
10.8.4, 10.12.4	A24	X8.04	Tikinti	PODRATÇI	M/D	Layihə nəzərdə tutulan CQBKG layihəsi marşrutunun yaşayış yerlərinə yaxın keçdiyi ərazilərdə, yaşayış yerlərinə yaxın düşərgə və boru anbarı sahələrində tozun yaranmasına nəzarət edəcək və zəruri olduqda, onun yatırılması üçün tədbirlər görülməlidir	Düzəliş edilmiş öhdəlikdir. Hazırda öhdəlik həmçinin, KG0 və KG19-a tətbiq olunur
5.3.11, 12.2.5	A5	D5.006	Layihə	PODRATÇI	ŞİRKƏT aşağıdakı öhdəlikləri tikinti ərzində PODRATÇI tərəfindən həyata keçiriləcək Layihənin işlənməsinə daxil edəcəkdir:	Boru kəmərinin əlavə hissəsinin üzərində üç qırılma kəsişməsi mövcuddur: CQBKG KG1, CQBKG KG 26 və CQBKG KG27. Boru kəməri xəndəyinin qırılmalarla kəsişən hissəsi trapesiya formasında qazılacaq, geotekstil altlıq döşəmə materialı və boş, doldurucu material fraksiyaları ilə doldurulacaqdır	Yeni öhdəlikdir
Resursların İdarə Olunması planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Tikinti Düşərgəsinin İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
İnfrastruktur və Xidmətlərin İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSSTQ-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
İcmanın Sağlamlığı, Təhlükəsizliyi və Mühafizəsi Planı							
10.4.4, 10.5.4	A30	X5.17	Tikinti	PODRATÇI	M/D	Çayın hidroloji qiymətləndirilməsi əsasında boru kəmərinin quraşdırılma dərinliyi və boru kəmərinin mərkəzi ox xəttindən məsafəsi müəyyən edəcək sahə üçün səciyyəvi açıq kəsmə üsulu ilə keçidlərin layihəsi hazırlanacaq, boru kəmərinin təmliğini qorumaq üçün mühafizə işlərinin zəruriliyi nəzərdə tutulacaqdır	Hazırda öhdəlik əlavə olaraq, KG18-ə tətbiq edilir
10.9.4, 10.12.4	A25	X9.04	Tikintidən qabaq	PODRATÇI	M/D	Qiymətləndirmə və ilkin səs-küy səviyyəsi ilə bağlı tədqiqat yaşayış məntəqələrindən, məktəb və ya xəstəxanalar kimi digər həssas reseptorlardan 450m məsafədə yerləşən hər hansı düşərgə və boru anbarı sahəsində, eləcə də təklif olunmuş CQBKG marşrutunun yaşayış məskənlərinə yaxın sahələrdən keçdiyi yerlərdə tikinti işlərinə başlamazdan əvvəl həyata keçirilməlidir	Hazırda öhdəlik əlavə olaraq, KG0, KG6, KG19 və KG27-yə tətbiq edilir
İcma ilə Əlaqənin Yaradılması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Yerli Sakinlərin İşə Götürülməsi və Təlim Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Tədarük və Təchizat Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Milli İrsin İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							
Torpağın İdarə Olunması Planı							

ƏMSSİOMP bölməsi	CQBKG Seriya	CQBKG №	Qrafik	Məsul tərəf	CQBKG üzrə əlavə mətn	ƏMSSTQ-yə Əlavənin öhdəliyi	Dəyişiklik
10.13.4	A32	X13.03	Tikintidən qabaq	ŞİRKƏT	ŞİRKƏT CQBKG üzrə Torpaq sahələrinin əldə edilməsi və kompensasiyaların ödənilməsinə dair bazada və Torpaq sahələrinin əldə edilməsi və kompensasiyaların ödənilməsinə dair təlimatlarda təsvir edilən prinsiplərə və ödəniş dərəcələrinə uyun olaraq torpaq sahələrinin əldə edilməsini və kompensasiyaların ödənilməsinə həyata keçirəcəkdir. ŞİRKƏT aşağıdakı öhdəliyi yerinə yetirəcəkdir:	Torpaq sahələrinin əldə edilməsi və kompensasiyaların ödənilməsinə dair təlimatda təsvir olunan yenilənmiş prinsiplərin əsasında, lazım olduqca, 2014-cü ildə torpağa və əkinə görə kompensasiya haqlarına yenidən baxılacaq və onlar yenilənəcəkdir	Yeni öhdəlikdir
Əməliyyatların İdarə Olunması Planı							
Yeni və ya düzəliş edilmiş öhdəlik mövcud deyil							